

РЕЗОЛЮЦІЯ

Громадських слухань «Українське село і селянство в умовах холдингізації:
чи будуть в Україні запроваджені європейські засади сільського розвитку»

м. Київ, 10 червня 2015 р.

Представники Асоціації фермерів і приватних землевласників України, Аграрного Союзу України, Спільки сприяння розвитку сільського зеленого туризму, Всеукраїнської асоціації сільських і селищних рад, громадського академічного об'єднання «Платформа знань – Аграрний розвиток і сільські інновації», інших громадських та профільних об'єднань, працівники установ Національної академії наук, Національної академії аграрних наук, аграрних університетів України обговорили положення проекту Єдиної комплексної стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015-2020 роки, які стосуються інтересів села, селянства та сільських громад, і прийшли до такого висновку. У проекті Стратегії не повною мірою враховано, що український аграрний сектор у своїй трансформації до цього часу перебуває у перехідному стані. Не завершена не лише земельна, але й загалом аграрна реформа, і, що найголовніше, її інституційна основа. Це є головною причиною дивергенції сільського господарства і села. Громадські слухання рекомендують Координаційній раді Міністерства аграрної політики та продовольства України при підготовці остаточної версії Стратегії взяти до уваги такі пропозиції.

- Задекларувати кінцевою метою реалізації Стратегії становлення в Україні до 2020р. моделі сталого, багатофункціонального сільського господарства, яке разом з виробництвом продовольства, сировини та енергії задовольняє інші потреби населення та надає суспільні послуги з дотриманням принципу гендерної рівності. Серед них: формування якісного життєвого середовища та створення умов для зайнятості у сільській місцевості, зміцнення місцевих громад; збереження довкілля, традиційних сільських ландшафтів, біорізноманіття та безпеки продовольства.
- Організаційна структура сільського господарства, землеволодіння і землекористування, державна підтримка тощо повинні формуватися відповідно до того, наскільки суб'єкти господарювання забезпечують таку багатофункціональність і створюють суспільні блага.
- З метою наближення у цьому контексті українського законодавства до європейського передбачити:

1. У сфері організації виробництва.

- законодавче унормування організаційної структури аграрного сектору шляхом формалізації існуючого аграрного устрою, представленого трьома категоріями виробників: 1) сімейними (індивідуальними) селянськими та фермерськими господарствами; 2) корпоративними господарствами; 3) агрохолдингами. У відповідному законі дати визначення кожній із зазначених категорій виробників, викласти критерії віднесення до них господарюючих суб'єктів, встановити особливості організації господарської діяльності, порядок реєстрації, звітності та оподаткування. За європейським прикладом, основою аграрного устрою України визнати індивідуальні та сімейні господарства, що базуються на приватній власності на землю і праці їх членів.

2. У сфері удосконалення земельних відносин.

2.1 Створення умов для захисту прав та інтересів власників дрібних земельних ділянок на ринку землі шляхом:

- посилення захисту інтересів власників дрібних земельних ділянок на ринку оренди землі через законодавче унормування процесів самоорганізації орендодавців для отримання ними більшої економічної вигоди від передачі в оренду спільного земельного масиву, здійснення контролю за дотриманням орендарями правил належної сільськогосподарської практики;

- забезпечення першочергового права і спроможності індивідуальних (сімейних) селянських і фермерських господарств придбавати земельні ділянки для сільськогосподарського виробництва;

- унормування максимальних розмірів площ і мінімальних цін при купівлі (оренді) угідь сільськогосподарського призначення;

- вилучення із положення про іпотеку землі можливості використання в якості застави права користування чужою земельною ділянкою (право оренди землі);

2.2 Забезпечення реалізації інтересів сільських громад на ринку землі шляхом:

- передачі у розпорядження місцевих громад земель резерву і запасу, розміщених на території відповідних адміністративних утворень;

- розроблення і запровадження механізмів вилучення земель на пріоритетно важливі суспільні потреби.

3. У сфері захисту прав сільських громад у процесі реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади.

3.1 Надання жителям сіл конституційних гарантій щодо:

- представництва і захисту їхніх інтересів в органах місцевого самоврядування через обраного ними старосту як посадову особу місцевого самоврядування;

- закріплення за сільськими громадами господарської території як просторової бази їхнього розвитку, що включає площу поселення та прилеглу територію (поза межами поселень);

- права користування і розпорядження об'єктами та майном комунальної власності, розташованими у межах їх господарської території і призначеними для обслуговування членів громади;

- права вибору форми доступу до суспільних послуг (освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення тощо) з використанням адекватної частини бюджетних коштів, що виділяються на відповідні цілі у об'єднаній громаді.

3.2 Унормування механізмів створення лісів на приватних та розпайованих землях та їх державної підтримки шляхом дотаційних виплат. Узаконення сільгоспземель з природним поновленням лісу як лісових земель. Унормування комунальної власності на ліси. Закріплення полезахисних смуг за орендарями сільгоспземель з наданням їм державної підтримки для їх утримання.

3.3 Гарантування громадам сіл фінансових можливостей для саморозвитку шляхом прийняття Закону України «Про фонд села», за яким об'єднана територіальна громада у межах свого бюджету виділяє кошти для реалізації проектів розвитку сіл, що входять до її складу;

3.4 Сприяти економічному та політичному уповноваженню сільських жінок, розширенню їх участі в управлінні сільською громадою та її ресурсами, розвитку лідерського потенціалу.

4. У сфері безпечності харчових продуктів:

- прийняття Законів України «Про нові харчові продукти», «Про нанопродукти і нанотехнології», «Про функціональні харчові продукти нового покоління», «Про біотехнології та біобезпечність» й інші нормативні документи секторального регулювання;

- відновлення моніторингу робіт з гармонізації вітчизняних стандартів з європейськими, поширення його на розроблення технічних регламентів на процеси та продукти;

- розмежування функції технічного регулювання, санітарного та фітосанітарного контролю, захисту прав споживачів між основними напрямками діяльності Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів і захисту прав споживачів, сформування територіальної мережі її органів та розгортання їх практичної діяльності.

5. У сфері розширення можливостей доступу до ринків і фінансів:

- унормування становлення в Україні багаторівневої системи сільських кас взаємодопомоги, яка, доповнюючи банківську систему, покращуватиме доступ до кредитування у сільській місцевості суб'єктів господарювання і населення;

- розроблення та узаконення механізму залучення малих сільгоспвиробників до системи субсидованого агрострахування для підвищення стійкості їх фінансового стану;

- інституціоналізація організацій виробників сільськогосподарської продукції як об'єднань, які здійснюють економічну політику у сфері колективного випуску і продажу продукції своїх членів у свіжому чи переробленому вигляді. Об'єднання виробників можуть мати такі організаційно-правові форми: обслуговуючий сільськогосподарський кооператив, асоціація, просте товариство без реєстрації юридичної особи (група малих виробників);

- включення малотоварних господарств, які виробляють унікальну, специфічну продукцію, до європейської системи захисту назви та географічного походження продукту на основі державної підтримки та гарантування їх інтеграції у міжнародну торгівлю і участь у ринках для виробів високої якості.

6. У сфері екологічної безпеки:

- визначити мінімальні екологічні вимоги щодо ведення сільського господарства та унормувати їх як умову надання сільгоспвиробникам державної допомоги за будь-якими державними програмами (екообумовленість); за недотримання встановлених вимог – позбавляти підтримки. Передбачити внесення відповідних доповнень до Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України»;

- задекларувати положення про виділення 10-ти відсотків річного бюджету Мінагрополітики для реалізації агроекологічних програм (органічне сільське господарство, інтегроване та пасовищне господарювання, створення польових зелених меж, полезахисних смуг тощо).

7. У сфері розвитку людського потенціалу села:

- започаткувати систему безперервної освіти дорослого сільського населення для реалізації трьох ключових освітніх функцій: компенсаторної, для надолуження втраченого у попередній системі освіти; адаптивної – пристосування до швидко змінюваних умов; розвивальної, спрямованої на активізацію творчого потенціалу селян;

- запровадити державне замовлення на підготовку сімейного фермера, як фахівця широкого профілю, з наданням йому гранту на започаткування сімейного господарства (включаючи придбання землі);

- впровадити гендерний підхід у функціонування аграрної освіти задля подолання негативних наслідків вертикальної та горизонтальної сегрегації праці у сільському господарстві; розширення спеціалізованих виробничих знань жінок-фермерів; просування привабливості кар'єри у сільському господарстві для жінок;

- створити державну мережу сільських консультаційних служб, орієнтованих на безпосередню роботу з сільськогосподарськими виробниками, сільськими домогосподарствами та населенням;

- впровадити систему мережевої освіти організаторів громад безпосередньо в селах/селищах, яка включає теорію та практику розвитку потенціалу громад, стратегічного планування, багатоканального фінансування локальних проектів; реалізувати гендерний мейнстрімінг у розвитку мережевої освіти організаторів громад.

8. У сфері державної підтримки та оподаткування у сільському господарстві:

- надання будь-якого виду підтримки суб'єктам господарювання здійснювати лише за умови досягнення визначених цілей сільського розвитку;

- обмежити обсяги підтримки одного бенефіціара параметрами середнього господарства (за площею, поголів'ям, обсягом реалізації тощо);

- збільшити обсяги фінансування програм сільського розвитку в системі бюджетного субсидування аграрного сектору;

- запровадити програми підтримки модернізації сімейних господарств;

- запровадити державне замовлення та гарантувати сімейним селянським і фермерським господарствам право першочергового постачання вироблюваної ними агропродовольчої продукції місцевим закладам соціального призначення.